

REWOLUCJA 1905

EDUKACJA HISTORYCZNA

RÓŻNE STRONY REWOLUCJI:

SCENARIUSZ LEKCJI HISTORII

GIMNAZJUM

fot. ze zbiorów Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

WWW.REWOLUCJA1905.PL

WWW.REWOLUCJA1905.PL

Różne strony rewolucji: scenariusz lekcji historii gimnazjum

Wprowadzenie

Scenariusz jest przeznaczony dla uczniów i uczennic gimnazjum. Jego celem jest przybliżenie wydarzeń rewolucji 1905 roku za pomocą (wspomaganej przez nauczyciela/nauczycielkę) analizy materiału źródłowego – druków ulotnych z epoki. Na podstawie materiałów źródłowych uczniowie i uczennice przygotowują krótką prezentację, w której zostanie przedstawione zróżnicowanie postaw politycznych w okresie rewolucji 1905 roku oraz sposoby argumentacji wykorzystywane przez ówczesne ruchy społeczno-polityczne.

Realizowane cele kształcenia

Uczeń/uczennica wyszukuje informacje w tekstach źródłowych; uczeń/uczennica w sposób logiczny i spójny przedstawia pozyskane informacje, budując w oparciu o nie wnioski; uczeń/uczennica wskazuje w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą.

Realizowane treści nauczania

Uczeń/uczennica charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców; uczeń/uczennica przedstawia główne nurty życia politycznego pod zaborami w końcu XIX wieku.

Metody nauczania

Praca w grupach (do sześciu grup w zależności od liczebności klasy), analiza materiałów źródłowych (druki ulotne z okresu rewolucji 1905 roku), prezentacja.

Materiały źródłowe:

Kilkaset ulotek z okresu rewolucji 1905 roku zostało zdigitalizowanych i można je swobodnie przeglądać w repozytorium biblioteki cyfrowej Polona (www.polona.pl). Ich skany można znaleźć poprzez wpisanie w wyszukiwarce Polony lub Federacji Bibliotek Cyfrowych (www.fbc.pionier.net.pl) fragmentu incipitów. Podczas lekcji proponujemy korzystanie z tekstów ulotek, których incipity brzmią następująco:

Grupa 1. Walka przeciwko caratowi i o demokratyzację Rosji

[Inc.:] Coraz mocniejsze ciosy spadają na rząd carski! Ta podła organizacja siepaczków i rabusiów próżno się łudziła [...]

[Inc.:] Robotnicy! Car dał konstytucję – ale bramy więzień politycznych jeszcze nie otwarte, wojska z ulic niecofnięte [...]

[Inc.:] Od dnia 22-go Stycznia datuje się w całym państwie cara i w naszym kraju nowa epoka [...]

Grupa 2. Wizerunki kapitalistów

[Inc.:] Towarzysze robotnicy! Stał się gwałt niesłychany: już drugi rozpoczyna się tydzień odkąd właściciele fabryki żyrdowskiej tchórzliwie uciekli za granicę [...]

[Inc.:] Gdy karząca ręka dosięgła zbrodniarza politycznego względem klasy robotniczej, jednego z największych jej wyzyskiwaczy, fabrykanta Kunitzera [...]

[Inc.:] Robotnicy! Rozzuchwaleni fabrykanci łódzcy wyrzucili na bruk kilkadziesiąt tysięcy rodzin robotniczych [...]

WWW.REWOLUCJA1905.PL

Grupa 3. Przeciwno strajkom – agitacja środowisk narodowodemokratycznych

[Inc.:] Koledzy i Towarzysze pracy! Zapowiedź bezrobocia na kolei wydała już owoce, lecz bardzo cierpkie [...]

[Inc.:] Panika strejkowa ponownie szerzyć się poczyna w kraju naszym [...]

[Inc.:] Z różnych stron kraju dochodzą wieści o przygotowaniach do nowych strejków [...]

Grupa 4. W walce z antysemityzmem

[Inc.:] W obronie ludności przed carskimi zbirami. Obywatele! Jedną z broni, jakie ku swej hańbie na wieki, używa z rewolucją rząd carski, są pogromy [...]

[Inc.:] Bacność! Brońmy się! Siepacze carscy chcą wywołać w Warszawie pogrom żydowski [...]

Grupa 5. Mitologizacja bohaterów rewolucji

[Inc.:] W piątek 21 b.m. poległ na szubienicy towarzysz nasz, Stefan Okrzeja. Kiedy przed miesiącem sąd wojenny skazał Okrzeję na śmierć [...]

[Inc.:] Robotnicy! Rząd carski wydał krwawy wyrok na dwóch bojowników [...]

[Inc.:] Robotnicy! Dziś o świcie na stokach cytadeli warszawskiej stracony został Marcin Kasprzak [...]

Grupa 6. Rewolucja jako moralna przemiana

[Inc.:] Najpoważniejszym źródłem dochodu państwa rosyjskiego jest dochód ze spirytualji, wynosi bowiem przeszło 400 milionów rubli [...]

[Inc.:] Wszyscy odczuwamy dobrze, że przeżywamy obecnie niezmiernie ważny okres w dziejach naszego narodu [...]

[Inc.:] Robotnicy! Wciągu trzech dni od dnia 24 maja Warszawa była widownią niezwyklego wybuchu ludowego [...]

Zarówno linki do skanów zamieszczonych w bibliotece cyfrowej Polona, jak i przepisane teksty wszystkich wyżej zaproponowanych druków ulotnych można znaleźć również na stronie www.rewolucja1905.blogspot.pl, w zakładce „Ulotki”. Zachęcamy również do zapoznania się z innymi zdigitalizowanymi drukami ulotnymi z okresu rewolucji 1905 roku i ewentualnej modyfikacji zaproponowanych zestawów.

Przy pracy w grupach sugerujemy użycie białych kartek formatu A2 i markerów, na których każda z grup będzie przygotowywała prezentację swoich odpowiedzi.

Czas trwania i organizacja lekcji:

Dwie jednostki lekcyjne. Najlepiej, gdyby udało się przeprowadzić drugą lekcję bezpośrednio po pierwszej, ale ponieważ w szkolnej praktyce może okazać się to trudne, proponujemy następujący podział: pierwsza godzina zostaje poświęcona wprowadzeniu w problematykę rewolucji 1905 roku i przeprowadzonej w grupach analizie tekstów źródłowych; druga godzina zostaje przeznaczona na prezentacje przygotowane przez poszczególne grupy i dyskusję podsumowującą.

Lekcja 1

a) **Czynności organizacyjne:** przedstawienie ławek (po jednym skupisku ławek na grupę) i podzielenie uczniów (grupa powinna liczyć od 4 do 6 osób). Czas: 5 minut.

b) **Wprowadzenie do tematu przez nauczyciela** – prezentacja podstawowych informacji na temat rewolucji 1905 roku (można posłużyć się tekstami zamieszczonymi w książce Rewolucja 1905. Przewodnik Krytyki Politycznej, zwłaszcza: Kamil Piskała, Zapomniana rewolucja; rozmowa z profesorem Feliksem Tychem, To pierwszy zryw wolnościowy, którego zakończenie nie oznaczało pogorszenia sytuacji Polaków...; Kalendarium). Czas: 10 minut.

c) **Podział uczniów na grupy**, wyjaśnienie zadania i określenie roli odgrywanej przez druki ulotne w agitacji politycznej podczas rewolucji 1905 roku. Czas: 5 minut.

d) **Praca w grupach.** Odpowiedzi na pytania uczniów, wyjaśnienie kontekstu historycznego (źródło jw.). Czas: 25 minut.

Lekcja 2

a) **Czynności organizacyjne.** Czas: 5 minut.

b) **Prezentacje grup** (w zależności od liczby grup – od 5 do 7 minut każda). Czas: 30 minut.

c) **Dyskusja podsumowująca.** Czas: 10 minut.

Tabela 1

Grupa	Propozycje pytań do tekstów źródłowych
Grupa 1 Walka przeciwko carowi i o demokratyzację Rosji	Wymień trzy określenia, jakimi opisywano carat. Jakie były cele polityczne autorów/autorek druków ulotnych? Jakie znaczenie mógł mieć język druków ulotnych dla kształtowania postaw czytelników?
Grupa 2 Wizerunki kapitalistów	Wymień trzy określenia, jakimi opisywano kapitalistów. Jakie motywy według autorów/autorek ulotek stały za działaniami właścicieli fabryk? Jak uzasadniano negatywny stosunek robotników do fabrykantów?
Grupa 3 Przeciwko strajkom – agitacja endecji	Wymień trzy negatywne skutki strajków podawane przez autorów/autorek ulotek. W jaki sposób autorzy/autorki ulotek przedstawiali socjalistów? Na jakie wartości powoływano się w odezwach wzywających do zaniechania strajków?
Grupa 4 W walce z antysemityzmem	Wymień trzy działania przeciwko antysemityzmowi, do których wzywali autorzy/autorki odezw. Jak wyjaśniano źródła antysemityzmu? Jaki według druków ulotnych był stosunek władz carskich do osób organizujących pogromy antyżydowskie?

<p>Grupa 5 Mitologizacja bohaterów rewolucji</p>	<p>Wymień nazwiska trzech działaczy robotniczych skazanych na śmierć przez władze carskie. Jakie wartości zdaniem autorów/autorek ulotek kierowały działaczami robotniczymi? Jaki był cel tego typu druków ulotnych? Do jakich działań wzywały i jaką odgrywały rolę w agitacji politycznej?</p>
<p>Grupa 6 Rewolucja jako moralna przemiana</p>	<p>Wymień trzy problemy społeczne, przeciwko którym były kierowane odezwy. Co według autorów/autorek ulotek było główną przyczyną problemów społecznych? W jaki sposób opisywano w drukach ulotnych stosunek władz carskich do przestępczości?</p>

WWW.REWOLUCJA1905.PL

opracowali Kamil Piskała, Marcin Zaród

Dofinansowano ze środków MHP w ramach programu Patriotyzm Jutra 2014.

WWW.REWOLUCJA1905.PL